

IGRA (42) *sb f*

i- (37), y- (4), gi- (1).

sg *N* igra (1). ◇ *G* igry (5). ◇ *D* igrze (2). ◇ *A* igrę (6). ◇ *L* igrze (1). ◇ *pl N* igry (8). ◇ *G* igier (4).
◇ *D* igrąm (2). ◇ *A* igry (10). ◇ *I* igrami (1). ◇ *L* igrach (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

1. *Zabawa, rozrywka, także gra sportowa, towarzyska* (20) : dzyecyę we dwu álbo we trzech we czterzech/ w pyąci lecyech/ [...] nyema [...] nic ápetytu/ áni vmyflu ná náukę/ yedno ná igry yákye. *GliczKsiąż* 15v; then zwyczay mieli Rzymiáne/ gdy ktore^{go} národzenia dzień przyšzedł/ zwłafzczá známienitego/ tedy then dzyeń Ńwięćili/ á igry rozmaíte Ńprawowali *BielKron* 152; gdy káždy Ńwá [grę] powie/ thedy obierze Ie^{go} M. Kfiądz Biskup ku igrze/ tę/ kthora Ńie będzie naylepszá I. M. widziáá. *GórnDworz* C3v; przyrodzenie ludzkie ták iest Ńprawione/ iż poŃpolicie po roboćie Ńzukamy odpoczyńku/ igry/ y iákiekolwiek [!] ochłody [*ludos et animorum relaxationes*]/ ábo też y wolnieyŃzey myŃli *ModrzBaz* 11; Mogá też dziećiam niebronić [...] gránia piły/ inŃzych tym podobnych gier/ by iedno tego miernie vzywáły [...] tákowe igry zbytnie á gwałtowne wátlá ćiáło *ModrzBaz* 11; niech wŃzytkie igry będá vcźćiwe: niech nie będá wŃzetczne/ gámráckie/ błazeńskie/ á niewŃtydliwe. *ModrzBaz* 11.

W połączeniach szeregowych (4): burmiftrzowie á Ńprawce poŃpolitego dobre^{go}, maią Ńie Ńtrzec wŃzech igier, kunŃtow, y innych lekkich rzeczy, dla tego aby poŃpolite dobro przeto zlecczone niebyło *BielŻyw* 63; *GliczKsiąż* C5; [*u Waldensów*] wŃzemu ludowi zábranio igier [*ludis*] tańcow/ y podpijáńia. *ModrzBaz* 55, 55.

Wyrażenia: »igry dziecinne« (2): rodzicy niechay się Ńtáráią/ áby igry dziećinne [*ludi puerorum*] były vcźćiwe *ModrzBaz* 11, 11.

»igry sprosne« (1): Igrы Ńprofne. *BielKron* Kkkk4v.

a. *Gra o pieniądze, hazardowa* (7) : *ListRzeź* w. 43; A yeŃly Ńzią V M thak barzo chczą ygry thedi ya zwáŃcha M do Ńchefzczy groŃchi poygram, y grali, afz pan kilkanaŃczye groŃli y pyerŃczyenya weŃthu groŃchi przeygral. *LibMal* 1545/102v; Czwarthemu dzyeya CaŃpar yeŃth chlop mlodi nyŃzky byalokurowathi y wŃheczo po ygrze chodzi *LibMal* 1550/ 156, 1547/129; Kárty leżą ná Ńtole piéńiądze brzákáią/ WzywáŃzy z igry pułgroŃzá/ to wiéć prze Bog [*za jałmużnę*] dáią. *RejWiz* 19; Igrы [*ludi*] wŃzelákie/ ktoremi piéńiądze ábo się márnje tráćą/ ábo nieŃprawiedliwie bywáią nábywáne/ máią być z RzeczypoŃpolitey wygládzone: iáko Ńá kárty/ wárcaby/koŃtki/ y inŃze tym podobne. *ModrzBaz* 36; *Phil* L3.

2. *Przedstawienie, widowisko* (17) : okazuią comedie to iest roŃsprawy ludzkie gdy igry Ńprawuią ná mieŃtczu ktemu przyprawionym *BielŻywGlab* n1b 10; Bo gdym był w Ńzkole záćzkiem/ á igry dziááli/ Záwzdy mię zá Márią piéńnie vbieráli. *RejFig* Cc8, Dd8; rozmaíte igry przed nim okazowano/ to iest tańce/ Ńkoki/ przewracáńie/ y drugie. *BielKron* 443; SchawŃpiel anrichten. Gigrę przyrzádzić. *InŃituere ludos. Calag* 409a.

W charakterystycznych połączeniach: igrę działáć, okazowáć, przyrzádzić, sprawowáć (2).

a. *Igrzyska, zawody, ćwiczenia; obrzędy* [*w tym sg* (3), *pl* (9)] (12) : Gdy Ńie iednego czáfu Dyogenes będáć iuż Ńtarim brał ná igrę ktorą Olimpiacum zwano, tam od zimnicze był ná drodze morzon

BielŻyw 77; Iupiter wkazał fie Tyberiewi Accynowi/ rofkazuiać mu aby fzedł do Senatu powiedzyeć iż mi nie wdzyęczne igry ich/ ktore zwano Ludi Circenses *BielKron* 25; były rozmaite igry w Rzymie in campo Marcio *BielKron* 152, 25v, 152 *marg*, L111; Tákimi igrámi [*huius-modi ludis*] żołnierze y od fprofnego zbytku będą odwiedźieni/ [...] y tákowym częłtym ćwiczaniem duzość ciáłá záchowaią *ModrzBaz* 118, 117v.

Wyrażenia: »spolna igra« (1): Lácedemoniánie żadnego leniwie á źle żywącego niebráli áni w towárzyftwo/ áni do fpolney igry [*communi corporis exercitalione*] *ModrzBaz* 37.

»święte igra« (1): Celebrare dies festos ludoru^m, Obchodźić dni ku fwiętim ygram wftawione. *Mącz* 198d.

Szeregi: »igry i ćwiczzenia« (1): Máią fie tedy o to pilnie ftárác żołnierze/ aby fie igram y rozmáitemu ćwi- czeniu zwyczáli [*ludis et exercitatione assuefaciant*] á rádami dobremi przygotowáli do trudnych á ciężkich Márfowych fpraw *ModrzBaz* 118.

»igry abo gonitwy« (1): gdy woýłko od wielkich á ftátecznych fpraw wolny czas ma/ [...] niech im igry ábo gonitwy iákie wydáwaią [*ludi eis frequentes instituantur*] wftáwiwfzy temu kto wygra zapłátę. *ModrzBaz* 117v.

3. *Figiel, żart; ludus Mącz* (5) : Igief fye tych chronić ktore ku gniewu łatwie przywodzą *SienLek* 14; *ModrzBaz* 131v.

Zwroty: »igry stroić« (1): skaczes/ igry fthroifz/ iákoby myfz w domu gdzie kotow łownych ábo łápek nie máfz *HistAl* C3v.

»igrę wyrządźić« (1): Quos ludos prebueris intus. Cos zá fmiech álbo igrę wyrządźił w domu. *Mącz* 198d.

Szeregi: »igra i krotochwila« (1) : igra y krotochwilá nie ma fie ściągác ku iákitemu obrázeniu álbo ránieniu *SarnStat* 620.

»śmiech albo igra« (1): *Mącz* 198d. Cf »igrę wyrządźić«.

4. [Śpiew połączony z grą na instrumencie muzycznym:

W przen. O harfie = psalterzu Dawida: Confitemini Domino in cithara: in pfalterio decem cordarum pfallite illi. Chwálćie Páná Bogá ná lutni y ná pfalterzu z dziefiáci ftrun/ wyfpiewayćie iemu [...] Ná Pfalterzu) to iefł/ ná Arfie/ táką igrę miał Dawid Prorok. Jakoby rzekł chwálćie iego z dziefięciorgá Bożego przykazánia. *WróbŻołt* 72 (*Linde*)

Synonimy: 1. zabawa; 2. dziwowisko, przedstawienie, teatrum; a. ćwiczenie, gonitwa, zapasy; 3. figiel, krotochwila, żart.

Cf **GRA, IGRACZKA, IGRANIE, IGRASZKA, IGRZYSKO, IGRZYSZCZE**